

• ویژه نامه عزاداری حضرت امام حسین (ع) و آسیب شناسی
• هفته نامه افق حوزه | دوشنبه ۲۱ شهریور ۱۴۰۱ | ۱۵ صفر ۱۴۴۴

گفت و گو با آیت الله سید احمد خاتمی

حماسه حسینی از منظر امام خامنه‌ای

انتشارات انقلاب اسلامی طی سال‌های گذشته، عناوین متعددی با موضوع قیام ابعادالله الحسین (ع) از منظر رهبر معظم انقلاب منتشر کرده است. به مناسبت ایام عزای حسینی، معرفی تعدادی از این عناوین منتشر می‌شود.

• چهار گفتار

امام خامنه‌ای چهار سخنرانی مهم و کلیدی دارد که طبق فرموده خودشان، اساس و لبّ تحلیل‌ها و دیدگاه‌های خویش در تحلیل قیام عاشورا را در این چهار سخنرانی به‌طور خلاصه و چکیده ارائه کرده است. کتاب «چهار گفتار»، محصول تدوین این چهار سخنرانی است. ایشان در این گفتارها، به تحلیل قیام ابعادالله (ع) با رویکرد اجتماعی پرداخته است. وجه اشتراک این گفتارها این است که واقعه عاشورا را به‌عنوان یک منبع معرفی برای امروز انقلاب اسلامی مورد توجه قرار داده و به‌گونه‌ای به تفسیر «کلّ یوم عاشورا و کلّ ارضی کربلا» پرداخته است.

دو امام مجاهد

کتاب «دو امام مجاهد» محصول شش گفتار از امام خامنه‌ای است که در سال‌های ۵۱ و ۵۲ ایراد شده است. انتشارات انقلاب اسلامی، این شش گفتار را با توجه به هماهنگی و رهیافت واحد حاکم بر آنها و از آنجا که در یک جهت و با یک رویکرد به تحلیل سیره مبارزاتی و سیاسی امام حسن مجتبی و امام حسین (ع) پرداخته‌اند، در قالب یک اثر تنظیم و ارائه کرده است. این کتاب از معدود آثاری است که «تحلیل کلان تاریخ» را با «بیان جزئیات و مستندات تاریخی» همراه کرده است. آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای، این روش را به‌کار گرفته است تا به تبیین این واقعیت بپردازد که صلح امام حسن و قیام امام حسین (ع).

دو چهره از یک حقیقت و دو تاکتیک متفاوت از یک استراتژی و راهبرد واحد بوده‌اند که شرایط زمانه، این تفاوت تاکتیک‌ها را اقتضا می‌کرد. ایشان در این اثر، مبتنی بر نظریه «انسان ۲۵۰ ساله» با ارائه یک رویکرد و جریان‌شناسی منسجم، به تحلیل سیره سیاسی حسنین (ع) پرداخته است و در این رویکرد، سیره مبارزاتی آن دو امام همام را در امتداد سیره سیاسی پیامبر اعظم (ص) و امیرالمؤمنین (ع) مشاهده کرده است.

• آفتاب در مصاف

کتاب «آفتاب در مصاف» دایرةالمعارف کاملی است که هرآنچه رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (مدظله) درباره وجود مقدس ابعادالله (ع) و تحلیل قیام عاشورا از سال ۱۳۵۷ تا ۱۳۹۰ بیان داشته را استخراج و براساس ترتیب زمانی، تدوین و ارائه کرده است. این اثر حجیم در قالب کتاب مرجع، به‌گونه‌ای سامان یافته که بتواند، مبنای پژوهش محققان این حوزه قرار بگیرد. آن‌چنان‌که از نمایه و فهرست به دست می‌آید، به‌لحاظ موضوعی، کتاب دارای شش شرفصل کلی است: یکسری مباحث مقدماتی ذیل عنوان «کلیات» قرار می‌گیرند که از سوی رهبر معظم انقلاب به‌عنوان مقدمه برای طرح مسئله اصلی ایراد شده‌اند. بخش دیگری از مباحث کتاب، به مطالبی اختصاص دارد که درباره شخصیت ابعادالله (ع) فارغ از واقعه عاشورا سخن گفته‌اند؛ این مباحث ذیل

عنوان «امام حسین (ع)» قابل طرح هستند؛ اما بخش مربوط به «عاشورا»، قسمت عمده محتوای کتاب را به خود اختصاص داده است که تمامی مباحث مربوط به قیام عاشورا و تحلیل و بررسی ابعاد گوناگون آن را در خود جای داده است.

«یاران عاشورا» بخش قابل توجه دیگری است که به تحلیل شخصیت و رفتار اصحاب و خواص جبهه حق از زبان رهبر معظم انقلاب اختصاص دارد. دقیقاً در نقطه مقابل، بخش مربوط به «دشمنان عاشورا» است که در آن، شخصیت و رفتار و روان‌شناسی و آسیب‌شناسی افراد ویژه‌ای که در جبهه باطل، شاخص بوده و مورد توجه آیت‌الله خامنه‌ای قرار گرفته‌اند، در این بخش بررسی شده است. نهایتاً بخش مجزایی ذیل عنوان «زیارات و ادعیه» قابل طرح است که به‌دلیل اهمیت ویژه‌اش، از دیگر مباحث تفکیک شده است. در این بخش آن دسته از بیانات مقام معظم رهبری گنجانده می‌شود که به شرح و تحلیل عبارات زیارات و ادعیه مربوط به ابعادالله (ع) می‌پردازند.

• جاذبه حسینی

از میان مباحث کتاب مرجع «آفتاب در مصاف»، مطالب قابل توجه زیادی قابل استخراج است که ممکن است، در میان آن حجم گسترده، مغفول واقع شوند؛ از جمله مهم‌ترین این مطالب، مباحثی است که در رابطه

با حضرت زینب کبری (ع) و مسئله اربعین حسینی (ع) از سوی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای ارائه شده‌اند و حاوی نکات ناب و بدیعی هستند. در راستای همین دغدغه، آن دسته از بیانات رهبری که در موضوع مذکور بوده، استخراج و در قالب یک کتاب مجزأ تدوین و ارائه شده است.

کتاب «جاذبه حسینی» در سه فصل «زینب کبری (ع)»، «اربعین» و «شرح فرازهایی از زیارت اربعین» و به شیوه تاریخی تدوین شده است؛ یعنی در هر فصل، گفتارهای مرتبط با موضوع به‌ترتیب تاریخ بیانات و با حذف مطالب غیرمرتبط و همچنین با درج تیتراهای مبتن شاکله کلی بیانات و چکیده‌های محتوا ارائه شده است.

• هم‌زمان حسین (ع)

پس از آنکه ابعاد مختلف قیام ابعادالله (ع) را خوب شناختیم، اکنون نوبت آن رسیده است که تأثیر این قیام در تاریخ پس از ایشان را بشناسیم و سپس جایگاه هر یک از امامان پس از حضرت ابعادالله (ع) در امتدادبخشی به قیام عاشورا را فهم کنیم؛ زیرا متأسفانه برداشت غالب از سیره امامان پس از حضرت ابعادالله (ع) این است که ایشان به‌لحاظ اجتماعی و سیاسی، شخصیت‌هایی- نعوذبالله- منفعل و سازشکار و گوشه‌گیر بوده‌اند که حداکثر فعالیت‌شان این بوده که بنشینند در مسجدالنبی (ص) و به تبیین معارف قرآن و عقاید دین برای مردم و تشنگان معارف الهی بپردازند! تاریخ و سیره سیاسی ائمه معصومین (ع) برای ما این‌چنین معرفی شده و هیچ تحلیل جامع و واقع‌بینانه‌ای از حیات سیاسی و سیره مبارزاتی ایشان نداریم تا نسبت میان فعالیت‌های ایشان با قیام عاشورا را به‌درستی فهم کنیم. کتاب «هم‌زمان حسین (ع)» در واقع در پاسخ به این اشتباه بزرگ تاریخی و این دغدغه ارائه شده است.

این کتاب که متن پیاده‌شده ۱۰ گفتار از حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در تحلیل مبارزات سیاسی امامان معصوم (ع)

(بالخصوص از امام سجاد تا امام کاظم (ع)) است که در بهمن‌ماه ۱۳۵۱ ایراد شده است. ایشان در این کتاب، با تبیین نظریه «انسان ۲۵۰ ساله» مبانی کلامی و قرآنی این نظریه را تبیین نموده و سپس با ارائه طرح کلانی از این ۲۵۰ سال امامت، آن را به چهار دوره تقسیم کرده و سیره سیاسی امامان پس از امام حسین (ع) را تبیین می‌کند. به‌جرات می‌توان این کتاب را در زمره بهترین آثاری دانست که به تحلیل کلان حیات سیاسی امامان معصوم (ع) و جریان امامت پرداخته و رفتارهای ایشان را در امتداد قیام حضرت ابعادالله (ع) فهم و تبیین کرده است.

• ۷۲ سخن عاشورایی

این کتاب گزیده‌ای از بیانات آیت‌الله‌العظمی خامنه‌ای درباره مسائل مختلف مربوط به نهضت حسینی می‌باشد که از خرداد ۱۳۶۸ تا تیرماه ۱۳۹۰ در محافل و مجالس گوناگون ایراد شده است. حجم برخی از این گفتارها کوتاه و حجم برخی دیگر به‌اقتضای موضوع و اهمیت، بلندتر است. ساختار کتاب براساس ترتیب زمانی صورت گرفته، اما جهت بهره بهتر و بیشتر خواننده، راهنمای موضوعی نیز، در ابتدای کتاب ارائه شده است. گستره موضوعی در عین اختصار حجم، ویژگی مهم این کتاب است. در این اثر، از زندگی و ابعاد شخصیت ابعادالله (ع) گرفته تا تبیین اهداف و فلسفه قیام حضرتش، راهبرد عاشورا برای جهان معاصر، جایگاه برجسته زنان در این صحنه پرشکوهِ تاریخی و به‌خصوص حضرت زینب (ع) و نقش امام سجاد (ع) در حفظ و انتقال پیام عاشورا، درس‌ها و عبرت‌ها، شهید و مقام والای شهادت، عزت و معرفت و عبودیت در قیام امام حسین (ع) و نهایتاً نکاتی درباره اهمیت ماه محرم و مجالس عزاداری، در این کتاب جای گرفته است. همچنین دعا‌هایی که ایشان در پایان مجالس عزای می‌کرده‌اند، در سخن پایانی آمده است.

